

การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

อาจารย์จุฑามาศ พรหมทอง

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์สารสนเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

**ความหมายของ
การจัดเก็บและคั่นคืนสารสนเทศ**

ความหมายการจัดเก็บสารสนเทศ

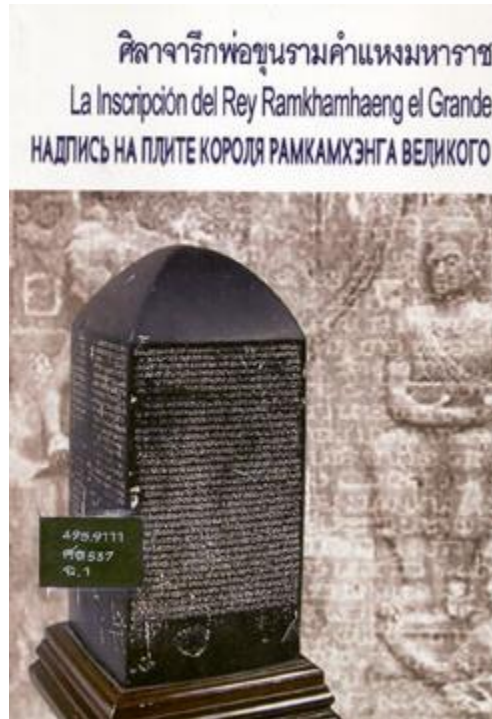
การจัดเก็บสารสนเทศ (Information Storage)

หมายถึง

.....

วิวัฒนาการการจดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ตามประวัติศาสตร์ไทยเราเริ่มมีตัวอักษรใช้เองตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัย คือ.....

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

สมัยอยุธยาได้มีการจารึกบนกระดาษโบราณ เรียกว่า.....

.....ในพระราชวังสร้างในการจัดเก็บ

สารสนเทศที่มีคุณค่าด้านต่างๆ ส่วนในวัดจะมีเพื่อเก็บรวบรวม.....

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ยุครัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงจัดสร้าง.....แต่ไม่ปรากฏว่าจัดเก็บแบบใด แต่คาดว่าน่าเก็บโดยสิ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการจารึกความรู้ความคิดไว้ตามฝาผนังของ

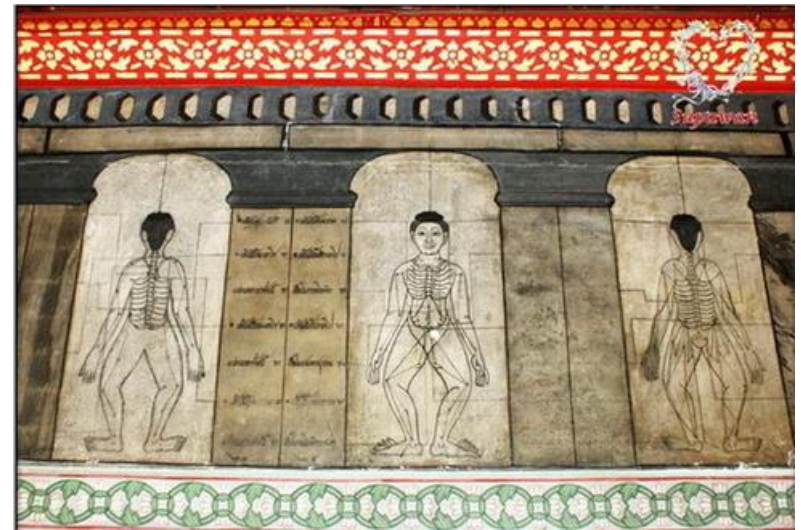
วัด..... โดยจารึกแยกออกเป็นหมวดๆ ตามเนื้อหา เช่น เรื่องราวของวัด ตำรายา วรรณคดี ถือว่าเป็นห้องสมุด

.....

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์พระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ปี 2424 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร. 5 ได้จัดตั้ง
.....ขึ้นในพระบรมมหาราชวัง โดยจัดเก็บทั้ง
ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

หอพระสมุดวชิรญาณ

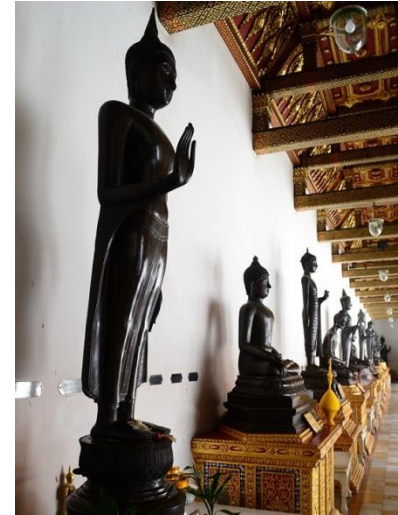

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ปี2443 สร้างวัดเบญจมบพิตรและสร้างหอพุทธศาสนะลังคหะ
ให้เก็บรวบรวม

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

หอพุทธศาสนะสังคหะ

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ปี2448 ทรงโปรดให้รวมหอพระมณเฑียรธรรม หอพระสมุดวชิรญาณและหอพุทธศาสนะสังคหะเข้าด้วยกัน และตั้งเป็นหอพระสมุดวชิรญาณ สำหรับพระนคร จัดเก็บเป็นกลุ่มๆ ศิลาจารึก สมุดข่อย ตู้หนังสือลายนํ้ารด

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

พระไตรปิฎกฉบับทองใหญ่ ที่จารลงบนใบลาน

ตู้พระไตรปิฎกประดับมุก ในหอพระมณเฑียรธรรม

หอพระมณเฑียรธรรม

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ปี2468 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

..... และปรับปรุงโดยแยกใบข่อย คัมภีร์ใบ
.....
ลาน ศิลจารึกและตู้ลายน้ำไปเก็บพระที่นั่งศิวิไลภพพิมาน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ส่วนหนังสือพิมพ์เก็บไว้หอพระสมุด
วชิราวุธ และต่อมาก็ได้รวม.....

ไว้ด้วยกัน

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ในหอพระสมุดวชิรญาณเก็บ.....

ส่วนหอพระสมุดวชิราวุธ จัดเก็บหมวดหมู่หนังสือออกเป็น
หนังสือ.....

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

หนังสือ..... แบ่งเป็นหมวดๆ ดังนี้

หมวด 1.....

หมวด 2

หมวด 3

หนังสือ.....

1.

2.

3.

4.

5.

หนังสือ..... แบ่งหมู่ย่อยออกเป็น.....

ในแต่ละหมวดจะมีการจัดเก็บตามเลขทะเบียน

วิวัฒนาการการจัดเก็บสารสนเทศในประเทศไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดเก็บสารสนเทศของประเทศไทยจะจัดวัตถุต่างๆ ออกเป็นกลุ่ม หยิบใช้ง่าย และมีการกำหนดสัญลักษณ์ทั้งตัวอักษร หรือตัวเลข

ปี มูลนิธิฟูลไบรท์ สหรัฐอเมริกา ได้เชิญ

.....มาช่วยจัดแนวทางการสอนวิชา
บรรณรักษศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงส่งผลให้ประเทศ
ไทยมีการจัดสารสนเทศที่เป็นระบบตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บสารสนเทศ

- เพื่อให้สามารถจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กันให้อยู่ในแหล่งที่เดียวกัน
- สะดวกในการค้นคืนและการใช้สารสนเทศ
- เพื่อให้มีแหล่งเก็บสารสนเทศที่ปลอดภัย

การจัดเก็บสารสนเทศ (Information Storage)

ครอบคลุม

- การจัดทำโครงสร้างและควบคุมบรรณานุกรม
- จัดระบบโดยวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ
- จัดหมวดหมู่ ทำรายการ ดรรชนี สารสังเขป
- การแจ้งให้ผู้ใช้ทราบถึงแหล่งจัดเก็บสารสนเทศ

ระบบการจัดเก็บสารสนเทศ

- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตามแหล่ง.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....
- การจัดเก็บสารสนเทศตาม.....

ความหมาย การค้นคืนสารสนเทศ คือ

Retrieval =

การจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ

การจัดโครงสร้างและควบคุมรายการบรรณานุกรมโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการทำรายการและข้อมูลบรรณานุกรมในลักษณะเก็บข้อมูลเข้าเพิ่มข้อมูล รวมไปถึงการจัดทำสื่อจัดเก็บข้อมูลในลักษณะต่างๆ และฐานข้อมูลเพื่อค้นหาสารสนเทศ

ความสำคัญ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศมีความสำคัญต่อ

1.

(ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ หน่วยงานจดหมายเหตุ ฯลฯ)

2.

องค์ประกอบของ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

1. ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources)

คือ ทรัพยากรที่บันทึกสารสนเทศ ไว้ในรูปแบบต่างๆ ประกอบด้วยหลากหลายรูปแบบ เช่น ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตีพิมพ์ ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ถูกจัดเก็บและให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการใช้บริการภายในห้องสมุด เพื่อสนองความต้องการด้านต่างๆ ของผู้ใช้

องค์ประกอบของ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

1. ทรัพยากรสารสนเทศ (Information resources)(ต่อ)

1..... คือ แหล่งปฐมภูมิซึ่งเป็นสารสนเทศจาก..... เช่น ผลการศึกษา การค้นคว้า งานวิจัย

แหล่งทุติยภูมิ เป็นสารสนเทศที่ได้จาก.....จากสารสนเทศที่มีการเผยแพร่มาก่อนแล้วของสารสนเทศปฐมภูมิ เช่น หนังสือ ตำรา เป็นต้น

แหล่งตติยภูมิ เป็นแหล่งที่ใช้

2. คือ สิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. เช่น มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์

4. คือ เอกสารและดิจิทัล

องค์ประกอบของ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

2. ฐานข้อมูล (database)

คือ แหล่งสะสมข้อเท็จจริงต่างๆ โดยมีการรวบรวมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ไว้ด้วยกัน และมีโปรแกรมระบบจัดการฐานข้อมูล (DBMS - Database Management System) มาช่วยในการการจัดเก็บ ปรับปรุงข้อมูล และสืบค้นได้

องค์ประกอบของ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

3. ผู้ใช้ (user)

โดยทั่วไปแบ่งผู้ใช้ออกเป็นดังนี้

3.1 แบ่งตามหน้าที่ในหน่วยงานบริการสารสนเทศ

3.2 แบ่งตามความชำนาญ หรือประสบการณ์ในการ

ค้นหาสารสนเทศ

องค์ประกอบของ การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ

สารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการ

ความต้องการของผู้ใช้

ระบบจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

นิยมเรียกว่า

ระบบจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

ระบบค้นคืนสารสนเทศ เปรียบเสมือนสะพานเชื่อม
ระหว่างโลก 2 โลกคือ

1.

2.

หน้าที่ของระบบจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

ระบบจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ
คือ (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล ,2545)

1. การหรือสาระของเอกสารที่ได้คัดเลือกมา
2. การหรือความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้
3. การระหว่างข้อความ หรือตัวแทนความต้องการ
สารสนเทศของผู้ใช้กับเอกสาร

ปัญหาจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

- หากมีผู้ใช้งานเอกสารหลายคน ทำให้เอกสารมีการเคลื่อนย้ายและไม่จัดเก็บไว้ตามเดิม ทำให้เอกสารสูญหาย หาไม่เจอ หรือต้องใช้เวลานานในการค้นหา
- การสแกนจัดเก็บเอกสารไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์มีปัญหาทำให้เอกสารสูญหาย ไม่สามารถเรียกใช้ได้
- บางหน่วยงานเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการจัดเก็บเอกสารเท่าที่ควรหรือขาดการจัดหมวดหมู่เอกสารให้ง่ายต่อการค้นหา
- เอกสารในแต่ละปีค่อนข้างมาก ทำให้พื้นที่ในการจัดเก็บไม่เพียงพอ
- ความซ้ำซ้อนของข้อมูล การที่ข้อมูลแบบเดียวกันแต่ถูกจัดเก็บไว้หลายที่ อาจทำให้เปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บ

ปัญหาจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

- บางครั้งข้อมูลในเว็บไซต์หรือหน่วยงานต่าง อาจจะมีภาษาต่างๆ ที่ผู้ใช้ไม่คุ้นเคยอาจส่งผลให้หาสารสนเทศไม่พบ
- ขั้นตอนในการเข้าถึงอาจยุ่งยากซับซ้อนจนทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้
- ถ้าผู้ใช้ไม่รู้จักเทคนิคการค้นคืนอาจส่งผลให้ไม่ได้สารสนเทศตามที่ต้องการได้

